

Castell del Saió

Santa Margarida de Montbui

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: El Saió (Crta. BV-2233. km. 1 . 08710 Santa Margarida de Montbui)
Emplaçament Dintre del nucli del Saió. Crta. BV-2233.

Coordenades:

Latitud: 41.57775
Longitud: 1.56216
UTM Est (X): 380136
UTM Nord (Y): 4603894

Classificació

Número de fitxa 08250-11
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle X-XIV
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Les ruïnes del castell degueren ser aprofitades durant dècades pels habitants del nucli del Saió com a cantera, extraient la pedra per la construcció de les seves cases. Aquest fet ha de trobar-se entre les causes que han provocat que actualment el castell estigui pràcticament arrasat. D'altra banda, el creixement de la vegetació a sobre de les restes, tampoc no facilita una visió clara del conjunt. S'ha d'afegir també, que les ruïnes de les construccions del veïnat del Saió, que envolten el turó impedeixen accedir correctament.

Protecció Legal
Número inventari B.I.C. (R.I.)- 51-0005695. IPA núm.1583

Generalitat i altres inventaris

Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada

Titular: 08250A00700047
Fitxes associades:
Nucli del Saió
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dt., 13/04/2010 - 02:00

Descripció

Actualment només es conserva el record del turó on s'assentava aquest castell, als peus del qual va créixer el nucli del Saió. Aquest turó mostra signes d'una erosió important del terreny i es troba cobert de vegetació fent impossible la vista de qualsevol resta de l'antic castell. Per la superfície observada aquest castell devia tractar-se d'alguna torre fortificada amb algunes dependències annexes, però en cap cas una gran construcció. Molt possiblement, bona part de les restes del castell foren aprofitades pels veïns del Saió per aixecar les cases i l'església de Santa Anna, fet poc probable l'existència de restes en superfície. Molt possiblement, només una excavació arqueològica possibilitaria la localització de restes arquitectòniques.

Història

Els orígens i l'existència del Castell d'Ocelló o del Saió corren parells als del castell de la Tossa de Montbui, i es remunten al segle X. Tot el sector central de l'Anoia, d'Òdena al castell de Queralt, fou aprisiat teòricament per Guifré el Pilós i posseït pels seus successors, però no fou fàcil trobar gent que volgués residir en unes terres tan perilloses i frontereres. Tot i que cal suposar alguns intents d'establiment de terres anteriors, possiblement fracassats, no fou fins el temps del comte Sunyer (911-947) que hi trobem els primers indicis de poblament estable i d'organització del territori. El castell de Montbui, que comprenia els castells sufraganis de Saió i de Tous, consta organitzat el 936. Inicialment el castell de Saió va comptar amb el seu propi terme però finalment, quedarà vinculat al terme de Montbui, d'una forma gairebé immediata. Tanmateix, la vida en aquest sector tant fronterer no resultava fàcil, i fou per això, que el comte Borrell II va infeudar tot el territori de Montbui al bisbe Ató de Vic l'any 970. Una generació més tard el bisbe Òliba va voler endegar definitivament l'organització del territori i per això el 1023 va infeudar els castells de Montbui i de Saió al levita Guillem d'Olló o de Mediona, el mateix que havia impulsat el sector de Calaf a partir del 1015. Aquest infeudament va anar acompanyat d'una tasca de noves construccions i fortificacions. Possiblement entre les seves obres cal destacar l'impuls donat a la construcció definitiva del castell d'Ocelló i de l'església de Sant Pere de Saió (actual Santa Anna). El testament del levita Guillem de Mediona llegava els castells a un dels seus fills. El 1123 la castlania de Montbui havia passat a Berenguer Sendred. L'any 1187 és la data de la primera menció de la casa vescomtat de Cardona com a castlans de Montbui. En aquesta data, concretament, ho era Guillem, fill de Ramon Folc de Cardona, que prestava jurament de fidelitat al bisbe de Vic pels castells de Montbui, Saió i Calaf. TORRAS (1991: 17). El domini episcopal de Vic sobre el castell i el terme de Montbui acaba el 1319. Aquell any, el bisbe de Vic Berenguer de Guàrdia, amb el consentiment de papa, va vendre el domini directe dels castells de Montbui, de Saió, de Tous i de l'Espelt al rei Jaume II, contra el pagament d'una renda anual de 3.000 sous. Al document de venda, el rei prometia no separar mai aquest domini de la corona, però el 1322 el rei el venia el domini d'aquest grup de castells als Cardona, constituint-se en el centre del gran domini cardoní de la baronia d'Òdena. TORRAS (1991: 18). A partir del seu afermament com a senyors de Montbui, ratificat pel rei Pere III l'any 1375, assistim al relatiu distanciament dels Cardona respecte a les qüestions del terme. Aquest fet repercutí en una cada vegada més intensa presència de la família Montbui, convertits en castlans fidels dels castells i dominis de la Conca d'Òdena. El castell de Saió serà infeudat alternativament per les famílies Ocelló i Castellolí. Mentre els primers mantindran una relació de vassallatge amb els Montbui, els

Castelloí s'hi enfrontaran, cosa que portarà no pocs problemes en el futur. Com a castell degué ser abandonat als vols del segle XIV. El domini feudal de la casa de Cardona sobre el terme de Montbui es mantingué fins l'any 1633 en que la jurisdicció fou cedida a Bonaventura de Lanuza, descendent dels Montbui. Les ruïnes del castell degueren ser aprofitades durant dècades pels habitants del nucli del Saió com a cantera, extraient la pedra per la construcció de les seves cases. Aquest fet ha de trobar-se entre les causes que han provocat que actualment el castell estigui pràcticament arrasat. D'altra banda, el creixement de la vegetació a sobre de les restes, tampoc no facilita una visió clara del conjunt.

Bibliografia

ALVAREZ R (1986) Història de Santa Margarida de Montbui. Treball inèdit. AMENÓS I ROCA Amadeu (1948) el Abad - Obispo Oliva y los castillos de Montbui y Tous. Revista Vida. Núm. 28. pàg.3 CATALÀ ROCA Pere (1976) Els castells catalans. Vol. V. Barcelona. Ed. Rafael Dalmau. pàg.1.119 IGLESIAS Josep. (1963) La reconquesta a les valls de l'Anoia i el Gaià. Episodis de la història. Barcelona. Ed. Rafael Dalmau. Pàg. 64 JUNYENT, Eduard (1975) Catalunya romànica. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. MADURELL I MARIMON JM (1972) El paper de les terres catalanes. Contribució a la seva història. Vol. I-II. Fundació Vives Casajoana. Barcelona.

